

INTERVIEW

Zo onherbergzaam, onbereikbaar en ongerept mogelijk

Weerman Peter Kuipers Munneke heeft tijdens de grote Nederlandse poolexpeditie op Spitsbergen een weerstation geplaatst op een gletsjer. Daarmee wordt het effect van klimaatverandering op gletsjers onderzocht. „Het gaat zo veel sneller dan we tien jaar geleden dachten.”

MAAIKE BORST

WEST-SPITSBERGEN Wat doe je als er een boutje afbreekt terwijl je een weerstation opbouwt op een gletsjer op Spitsbergen en de reserveboutjes vergeten bent? Balen. Dat eerst.

Peter Kuipers Munneke (35), bekend als weerman van de NOS, is gletsjeronderzoeker bij het IMAU (Instituut voor Marien en Atmosferisch onderzoek Utrecht). Hij is mee met de Nederlandse poolexpeditie om een weerstation te plaatsen aan de oostkant van Spitsbergen.

„Aan de oostkant is het klimaat kouder en droger. Daar doen we nu nog geen metingen, dus het is onduidelijk hoe gletsjers hier reageren op klimaatverandering. Het smelten kan sneller gaan vanwege de droogte, maar ook langzamer doordat de zee niet meer helemaal befrist, meer water verdampt en het daardoor juist meer zal gaan sneeuwen.”

Duidelijk is dat overal op Spitsbergen de gletsjers zich terugtrekken. Voor de gletsjers liggen puinruïnes waar ooit ijs was. Het tempo waarmee ze smelten, is alleen te verklaren door de toename van CO₂-uitstoot.

Dat is verontrustend. „Alle doorbraken in het gletsjeronderzoek in de laatste jaren zijn negatieve. Het gaat zo veel sneller dan we tien jaar geleden dachten.”

Kuipers Munneke moest wel even slikken toen hij al dat materiaal bij elkaar zag liggen dat ze zaterdag de gletsjer Ulvebreen op moesten zeulen. Zo'n tachtig kilo aan spullen. Hoe begaanbaar de route was wisten

Peter Kuipers Munneke

ze niet. Misschien moesten ze eerst honderden meters ploeteren door de zompige modder van de toendra.

Als jongetje – geboren in Groningen, opgegroeid in Annen en Zuidlaren – keek hij altijd al in de atlas naar gebieden die zo onherbergzaam, ongerept, onbereikbaar en ver mogelijk waren. Tijdens zijn natuurkundestudie aan de Rijksuniversiteit Groningen ontdekte hij het gletsjeronderzoek. „Ik had ook voor subatomaire deeltjes kunnen kiezen, maar gletsjers waren wat tastbaarder.” Elf jaar geleden kwam hij voor het eerst voor onderzoek op Spitsbergen.

Ze hadden geluk, zaterdag. Ze konden vrijwel direct de goed begaanbare gletsjer op en na twee uur lopen

konden ze hun weerstation bouwen op een vlakke plek midden op de gletsjer, ver genoeg bij het aantastende zoute zeewater vandaan.

Met een stoomboor maakten ze een gat van vijftien meter in de gletsjer waar ze een metaaldraad in lieten zakken om de hoogte van het weerstation, en daarmee het smelten van de gletsjer, kunnen meten.

Het opbouwen van het station ging gesmeerd. Totdat dat ene boutje brak. „Dit is het vijfde weerstation dat ik opbouw, en er gaat altijd wel iets mis.” Uiteindelijk hebben ze een boutje van een minder belangrijke plek weggehaald en dat met tape verstevigd. In de poolmist moet je improviseren. Na drie uur stond het weerstation. Missie geslaagd.

De rest van de reis probeert Kuipers Munneke andere wetenschappers aan boord te helpen. Met zoeken naar insecten, rendierkaken of ganzenpoep. Maakt niet uit. Hij vindt het prachtig. „Er zijn hier mensen die hun hele leven hebben gewijd aan paddenstoelen of springstaartjes. Dan vind ik mezelf nog redelijk normaal, met mijn gletsjers.”

De mix van al die verschillende wetenschappers hier aan boord is vruchtbaar. Je ziet de samenhang. „Ik was gisteren even aan het kijken in het laboratorium van de zeebiologen. Dan zie je de beestjes die aan de basis staan van de voedselketen, waar uiteindelijk al het leven van afhankelijk is. En die worden dan ook weer beïnvloed door onze gletsjers. Als die smelten, komt er klei in het water waardoor licht wegvalt voor de algengroei.”